

ԼՈՒՍԱՔԵՐ

Լ Ր Ա Գ Ի Ր

ԱԶԳԱՅԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԵՐԵՎԱՆԻ ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ ԵՒ ՇԱԲԱԹ ՕՐԵՐԸ

ՀԱՅԵ
ՎԱՐՁՈՒԹԻՒՆ ԼՈՒՍԱՔԵՐ ԼՐԱԳՐԻ
ԳԱԶԵՏԻ
Administration du journal armenien
LOUSSAPER
Boite Postale 868 Le Caire (Egypte)

	ԲԱԺՆԵԳԻՆ	
	Եղիգորոս	Ուսումնական
Տարեկան	100	20
Վեցամսեայ	50	10
Եռամսեայ	25	5

ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Նամակ և գրամ զրկել վարչութեան հասցէին:
Ձեռագիրները ետ չեն դարձաւոր:
Ծանուցումներու համար մասնաւոր պայմաններ:
Խմբագրատունը կը գտնուի Մանուկ փաշա խալիճ, քրամոսկի
գծին վրայ, Գաֆէ և պար տը Ֆրանսի բաւաժին մէջ:

ԼՈՒՍԱՔԵՐԻ
ՕՐԱՑՈՅՑԸ
ԵՐ 80 ՔԱՆԿ
Սրբոց Թաղէոսի առաքելոյ մէջ և Սահակի-
այ Կոստան:
Ամեն փայտը սակի չէ:
Կէր. 313 Եւրո
Բ. զգիւն վարդապետի:
Հշմարտ մարդասիրութիւնը
նեքքին օրէնքով մը կը գործէ, ոչ
թէ արտաքին:
Բշ. 1 Օգոստոս
Հշմարտութեան հիմը միշտ հաս-
տատուն է:

ՀԱՅԲ Ի Կ. ՊՈԼԻՍ
ՔՈՒՆԵՐՈՐԴ ԴԱՐՈՒ ՍԿԻՉՈՐԸ
ԺԱ. ՕՐԲԱՆԵԱՆ ՊԱՏՐԻԱՐԺԻ
ԳՈՐԾՈՒՆԵՐԻԹԵԱՆ ԵՂԱՆՈՒԹ
(Շաբ. 102 Թիւն)
Պատրիարքարանի պաշտօնէու-
թենէն Օրմանեան սրբազանի ամե-
նասիրելին է Մ. Զօգանեան էֆ.,
Երևանից Տեսուչն, զի սա Պատրիար-
քարանի անտուն Պատրիարք սրբա-
զանի և իրեններուն արամադրու-
թեան տակ դրած է, և ասոր փո-
խարէն՝ արժանացած է պատուանը-
շանի և ամուսկանի յաւելման: Այս
պաշտօնեան շարժմի հազիւ 2-3 ան-
գամ Պատրիարքարան կուգայ, մի-
այն երկու ժամ թաւու համար, զի
արդէն իր պաշտօնին պէտք ալ չկայ,
և Տեսուչական Խորհրդոյ կողմանէ
այս պաշտօնէութեան ջնջման մասին
եղած առաջարկութեանց հակառակ՝
դեռ կը պահուի, ինչու որ, կ'ըսեն,
Զօգանեան կրնայ երեւան հանել
շատ մը զեղծութիւն որոց գաղանա-
պահն է... Երևանից Տեսուչն իր 23
սակի ամուսկանին հաստար գումար
մ'ալ կը վատակի՝ Պատրիարքարանի
պաշտօնէից ամուսկանները տակոսի
զեղչով իր անձական դրամէն վճա-
րելով և իր տրամադրութեան տակ
գտնուած այլ և այլ գումարները շա-
հագործելով:
— Քաղ. Ժողովոյ անգամներէն
Ս. Պատրիարքի զխաւոր դօրապիգն
է Տիգրան էֆ. Եւսուֆեան, Ատենա-
պետն, որ աստիճաններու և շրանը-

շաններու արժանացած է, և ի փո-
խարէն ջերմագէտ կը պաշտօնանէ Ն.
սրբազանութիւնը, և Զատիկի ու Մը-
նունդի պաշտօնական ընդունելու
թիւանց օրերն՝ դրուատալից ուղերձ-
ներ կը խօսի յանուն ազգին, և մինչ
երկինք կը բարձրացնէ Օրմանեան
սրբազանը:
— Ղալաթիոյ Եկեղեցւոյ Խնա-
մակալութենէն իրեն համակիր են
Յակոբ էֆ. Եսայեան, մեծամիտ և
անուս անձ մը, որ աստիճաններու
այդ Խնամակալութեան, և Հրանտ
էֆ. Ասատուր, հին վարժապետները
միջնորդ տնայար մը՝ որ փաղոքա-
նօք արժանացած է կեդր. վարժա-
րանի մէջ գաւառաւորութեան Եր-
կուքն ալ արժանացած են պատուա-
նշանի:
— Երկուր կ'ըլլայ թուել Օրման-
եան սրբազանի երկրպագու երկրոր-
դական անձնաւորութիւններն, ուստի
պահ մ'ալ քննեմք իր նեքքին կեան-
քը: Պատրիարք սրբազանի տան մէջ
ընդհանրապէս թուրքերէն կը խօս-
ուի, իր ամուրի քղորն հազիւ կը
հասկնայ հայերէն, վերջապէս թուր-
քերէնն է մտերմութեան լեզուն:
Օրմանեան սրբազանի տան մասին
ազատ է, անդ կը տեսնուին երկ-
րորդական մարդիկ և մանաւանդ ի-
րեններն, Հինգշաբթի երեկոյները
մասնաւորապէս ընդունելութեանը
սահմանուած է, մտերմութիւն շատ ան-
գամ աւելի կանուխ ճաշի կուգան,
և եթէ իրենք չկրնան՝ կ'ինքնին
զիրենք կը կանխեն, ներկայ կը գը-
նուին օղիով ախորժակներն սրելու
արարողութեանց, յետ ճաշի նուազ
մտերմութիւն կը հասնին և զրօսանքն
կը շարունակուի մինչեւ կէս գիշեր,
և սա ամէն հինգշաբթի երեկոս
ըլլ օրեր ալ... «Վարդապետն ըզ-
բօսնու»:
— Հայ հասարակութիւնը՝ այս
ընթացքներու հանգէպ՝ խորապէս
վշտացած է և զանազան առիթնե-
րու մէջ արտայայտած է իր զգա-
ցումը, սակայն չհամարձակիր բարձ-
րաձայն բողոքելու, որով և ամենեւ
կարող զգայուն ու ազդասէր անձ-
նաւորութիւնք քաշուած են դուրս-
նէութենէ, և հրապարակը մնացած է
տափակներու և համակերպողներու:

Եթէ երեւոյթանալան Ժողովն գու-
մարուէր՝ անշուշտ առաջին գործն
պիտի ըլլար Օրմանեան սրբազանի
հրամարականը պահանջել:
Ազգայինք ընդհանրապէս Օրման-
եան սրբազանն «կաթովի պատրի-
արք» կ'անուանեն, իսկ ազգային այլ
և այլ շրջանակներու մէջ՝ «Շաքարա-
բաշխ Պատրիարք»: Թող չկարծուի
թէ՝ իր թրքամոլ ընթացքով սիր-
ուած է թուրք տարրին ալ, ոչ, ա-
նեք իրական արժէք մը չեն ընծա-
յիր անոր: Սուլթանն կ'ազէ զայն
միշտ պահել իր աթոռին վրայ, զի
վստահ է թէ՝ ուրիշ որ և է հայ
կրօնաւոր՝ նուազ համակերպող, նուազ
հրա հպարտակ պիտի ըլլայ քան Օր-
մանեան սրբազան: Պարտին մէջ՝ իր
շարունակական և երբեք անտեղի
երթնելին համար զայն «Էրմէնիլե-
րին թաթար փաթիլիկի» կ'անուա-
նեն, աւագանիք և նախարարք՝ զորս
իր աննպատակ այցելութիւններով
կը ձանձրացնէ՝ անոր ճկուն համա-
կերպութեան մասնացոյց ընելու հա-
մար «Էրմէնիլերին ճիզվիթ փաթի-
լիկի» կ'ըսեն: Երազայիներն ալ չեն
համակիր իրեն ու «Հայոց թրքա-
մալ Պատրիարքը» կոչած են զինք:
— Օրմանեան սրբազան անտեղ-
եակ չէ իր գէմ եզոմ ընդհանուր
հակակրօթենէն, և այս պատճառով
իսկ աւելի ևս կը վնաս իր շողորթ
ու ճկուն ընթացքով շահասիրել ա-
մեն, սակայն այս միջոցն պարզա-
միտներու առջեւ միայն կը յաջողի,
և ընդհակառակն խելացի և անկեղծ
ազգայինք աւելի կ'արհամարհեն այդ
ուղղութիւնն:
ԱՐՄԵՐՈՒՆԻ
Պ. ԷԳՆԱՅԵԱՆԻ ՈՐԲԵՐԸ
«Մարդ ինչ որ ցանէ
զայն կը հնձէ»:
«Լուսաբեր»ի 85րդ թիւոյն մէջ Պ.
Էգնայեանի որբերուն վրայ փարկէն գըր-
ուած շահեկան թղթակցութիւն մը կար-
դացի. շահեկան մանաւանդ ինծի համար,
քանի որ այդ որբերը ինծի յափշտակուած
էին:
Թղթակիցը իրաւամբ մասնանիջ կ'ը-
նէ և կը դատապարտէ այդ որբերուն ցու-
ցուցած ապերախութիւնը, անվայել վար-

մունքն ու աշխատելու տհաճութիւնը: Սա-
կայն ինչո՞ւ զարմանալ այդ բաներուն վը-
րայ. միթէ՞ ատոնք բնական հետեւութիւ-
նը չէին փարկի յայտնի խմբակին շա-
հատակութիւններուն: Երբ Արապատակա-
նի, Վաղարշապատի կամ Ղարսի գիւղե-
րուն փողոցները ինկած բոկոտն, քուրջերու
մէջ փաթթուած, անօթի, անտէր, երեսի
վրայ մնացած տղան, զինքն այս խեղճու-
թենէն հանելով հագուեցնող, կերակրող ու
խնամողին ձեռքէն բռնի կը յափշտակուի,
և կաղերքու մէջ տեղաւորուած՝ կը փախ-
ցուի փարկից խումբ մը հայերէ, իբր ան-
գին գանձ, ալ այդ որբ ըսուած էակին
զուտ խելք կը մնայ: Երբ այդ որբերը
իրենց նախկին բարերարէն պաղծեցնելով
փարկի խմբակին կամ Պ. Էգնայեանին
վրայ տաքցնելու նպատակաւ տղոց աչքե-
րը շաշնող խօստաւներ կ'ըլլուն անոնց,
ո՞վ կրնայ պախարակել զանոնք իբր պա-
հանջկոտներ: Ահաւասիկ մի քանի նմոյշ
այդ խօստաւներէն:
Կ'ըսէին թէ Պ. Էգնայեան 35-40000
ֆրանք խօստացած է իբր տարեկան ծախք
այդ որբերուն որբանոցի մը համար: Գաւ-
փաքեան անուն պարոն մը սուտեր կը
յերիւրէր, իբր թէ «այդ որբերուն համար
նոր տուն շինուի կոր, վարժապետներ պի-
տի գան, գեղեցիկ մահճակալներ, հանդերձ-
ներ, սպասաւորներ պիտի ունենան, ու լաւ
հագուած ման պիտի գան, անանկ որ Գաղ-
ղիայից անգամամտով պիտի ցուցնեն զի-
րենք»: Իբր հաստատութիւն կը յարէր Գաւ-
փաքեան. «Ինծի նայեցէք, զուր ալ ինծի
պէս չենք շնորհք մարդ պիտի ըլլաք, ինծի
պէս շնորհքով պիտի հագուիք, գաղղիերէն
պիտի խօսիք, գրպանիդ լեցուն սկի պիտի
ունենաք Պ. Էգնայեանի շնորհիւ»: Ատոնք
ամենը Պ. Էգնայեանը բրուաւ. «Մենք ամենքս
ալ Էգնայեանին հասուցած որբերն ենք»:
Կ'ըսէին ուրիշներ ալ. — Միտաք անու-
նով ուրիշ պարոն մը՝ տղոց ամենէն մե-
ծին սիրտը շահելու համար «Հոս քույր
կեցիր, ես քեզի 100 ռուպլի-կուտամ, քեզ
գործի կը դնեմ, երկու սենեակ ունեմ, մե-
կը քեզի կուտամ, եղբայր կ'ըլլանք», կ'ը-
սէր:
Ատոնք չափազանցութիւններ չեն, իս-
կապէս այս բաները ըսած են, մենք տղոց
բերաններէն իսկ լսած ենք: Այս առթիւ
խմբակին շահատակութիւնները առանձին
տետրով հրատարակուած է, ուղղորդող
կրնան ՉՐԻ ստանալ ուղղակի մեզի կամ
«Լուսաբեր»ի խմբագրատունը գիմելով:

Արդ այսպիսի խոստումներ չապելել՝ այսպիսի շտապով բաներով խեղճ գաւառացի տղոց գլուխները լեցնելէն վերջը, ինչո՞ւ ուրիշ կը զարմանան երբ անոնք այդ խոստացումները կը պահանջեն, և անոնց ոչ մին գտնելով իրականութեան մէջ կը սկսին տրտնջիլ և գանգատիլ։ Ասիկա բնական չէ։

Արդարեւ ապերախութիւնը գատապարտելի բան է։ Բայց ո՞չ ապաքէն փարիզի խմբակն էր որ զայդ սորվեցուց այդ տղոց, հազար ու մէկ ուսու ու սխալ բաներ պատմելով վրաս, ու վատահամբաւիչ լուրեր տարածելով իմ վրայովս, որ անոնց բարեբարն եղած էի, զիրենք իրենց խեղճ վիճակէն հանած և իմ պաշտպանութեան տակ առած էի։ Արդ այս հայ տղաքը իրաւունք չունէին խորհելու որ, եթէ իրենց նախկին բարեբար թուամեանի դէմ ելլել իրաւացի է, (ինչպէս կը յորդորէր ընել խմբակը), ինչո՞ւ իրաւացի չըլլայ Էդմոնտի դէմ ելլել։ Ինչո՞ւ ապերախութիւն սեպուի այս, եթէ առաջինը ապերախութիւն չէ։ Իրաւունք չունէին խորհելու թէ քանի որ խմբակը յանրապէս այնչափ բաներ կ'ըսէ և կ'ընէ թուամեանի դէմ, որ անոնց բան մը խոստացած ըլլալու իրենց բարեբարած էր, ինչո՞ւ իրենք ալ չի կրնան իրաւամբ բողոքել Էդմոնտի դէմ, որ այնչափ բաներ խոստացած էր։ Ահա այսպէս փարիզի խմբակը ինք իր ձեռքով պատրաստեց հայ որբերը իրեն կամ Էդմոնտի դէմ տրտնջելու և ապերախ գտնուելու։ Ինչո՞ւ ուրիշ դարձման ապերախ բնական երեւոյթի մը վրայ։

«Միթէ քաղցին ի փշոց խաղող կամ ի տատակէ թուզ»։ Ճշմարիտ չէ միթէ որ մարդ իր ըրածը կը գտնէ, իր փորած փոսը ինք կ'իյնայ։

«Որով չափով չափէ՞ չափեցի ձեզ»։

Բայց փարիզի խմբակին ապիկարութեան, և հանդէպ որբերու գործած անիրաւութեան չափը հոն կը լեցուի, երբ ձեր թղթակիցը կ'ըսէ թէ «որբերէն մեծերը տարիուկէ պարապ ու անգործ թողլէ ետքը, Էդմոնտն կը մտածէ (հարկաւ իբրեւ գործի մարդ) իր ազամանդի գործարանը աշխատցնել, աւելի ձանձրոյթէ և անգործութենէ զանոնք փրկելու համար»։ Այս բանից կայ այս որբախնամ խմբակին ձեռնհասութեանը։ Ըսել է այդպէս գատարկ ու անգործ պահելու համար էր որ (եթէ շիտակ է թղթակցին ըսածը) այդ որբերը մեր ձեռքէն յափշտակեցին, ըսել է Պ. Էդմոնտի 35-40,000 ֆրանք ծախքով փարիզի մէջ հաստատել խոստացած Որբանոցը այդ էր։—Դժուարեւ մը։ Եթէ իրօք այդպէս անգործ ձգուած էին տղաքը, ինչ զարմանք որ «շարքերը երկու անգամ կ'աճելու էին և առատունէ մինչեւ իրիկուն պատու կ'իյնէրու պէս բամբասանքներով կը զբաղէին»։ Ինչ զարմանք նաեւ եթէ փարիզի հայ գաղութին մէջ այս մասին տարածախոսութիւնը և երկպառակութիւնը տեղի ունեցան։

Հիմա տեսնենք թէ թերթերու մէջ հանուած այս մեծ աղմուկներուն, Պ. Էդմոնտի ուղղուած գովեստներուն ու օրհնութիւններուն, և իրեն ալ որբերուն չըսալած փայլուն խոստումներուն վերջնական արդիւնքը ինչ եղաւ։ Սա որ Պ. Էդմոնտի յափշտակած որբերէն վեցը տարիուկէ անգործ, գատարկ պահելէն վերջը յանձնած է «Հայասէր, բարի Սուլթան»

ինն», (կամայ թէ ակամայ, այդ մեղի մութ է, խնդրոյ տակ է)։ Այս է զուտ արդիւնքը։ Փառաւոր վերջաբան մը այնչափ իրարանցումով սկսուած գործի մը։ Ասիկա «Լեւոն ծնած Զննին մուկը» չը յիշեցնէր ձեզ։

Ամփոփելով վերջացնելու համար ըսենք որ, որբերը պախարակելու չենք. յանցանքը անոնցն է որ մեծամեծ խոստումներով ու սուտ խօսքերով անոնց զըլուծել լեցուցին ու երեւակայութիւնը զըրգոցին, զանոնք շփացուցին, երես հանեցին, ապերախութեան վարժեցուցին, ու տարիուկէ գատարկ ձգելով միջոց տուին որ այդ ախտերն աճին ու զօրանան այդ խեղճ տղոց սրտին ու հոգւոյն մէջ։ «Երես մաստառէն շիտակ գիծ չեկեր», կ'ըսէ ռամկէն առածը։— Ազգը պէտք է որ ձաղկէ, խարակէ այսպիսի ազգափառ, պառակտիչ ու կործանարար արարքները (ոչ թէ անոնց անձը) ի գգուշովին այլոց և ի քաջակերութիւն ամեն անոնց որ ձեռքերէն եկածն ընելու պատրաստ են Ազգին համար։

Կ. ԹՈՒՄԱՆՅԱՆ
Թուիս 28, Չիկոյէ (Անգլիա)

ԱՐՏԱՔԻՆ

ՌԵՃԱՅ ԷՖԷՆՏԻ

Վիեննայէն գրուած է «Տէլի թէլեկրաֆ»-ին։

Գահաժառանգ Ռէշտ Էֆէնտի բանտարկութեան լուրը ճշգրտելու վրայ է։ Աւստրիոյ զեւպանին տեղեկագրին նայեալ ուրիշ երկու կայսերազուններու բնակարաններն ալ պաշարուած են։

Ռէշտ Էֆէնտի Չրադանի պալատէն Սուլթանին նամակ մը ուղղելով խտրել կը բողոքէ իր բանտարկուելուն դէմ, և կը սպառնայ դիմել մեծ պետութիւններուն եթէ չուտով ազատ չ'արձակուի։

Կ'ըսուի թէ Ռէշտ Էֆ. իր ձեռքին մէջ ունի յիշատակարանները իր հօրեգործ Մուրատ Էֆէնտիին որ գահընկէց ըլլալով Չրադանի մէջ բանտարկուած էր և որ անցած տարի մեռաւ։ Մյուս յիշատակարաններուն մէջ ծանր ամբաստանութիւններ կան հիմակուան Սուլթանին դէմ։

Պալատին աստիկանութիւնը շատ ճիշդ թափեց ձեռք բերելու այդ թղթերը։ Ռէշտ Էֆէնտին կ'ըսէ թէ զանոնք հրատարակել պիտի ապ, եթէ չ'արձակուի։ Գաղտնի ուստիկանութեան պետ Ֆէհմի բաշային վերջին գործը եղած էր իր աքսորութենէն առաջ, բանտ առաջնորդել Ռէշտ Էֆէնտին։

Ֆէհմի հաւանօրէն Ռէշտ Էֆէնտին ճատնեց իբրեւ գաւազնութեան գրգռիչը, որպէսզի ատով կարենայ իր պաշտօնը պահել։ Բայց և այնպէս ռումբին պայթելէն յետոյ շնորհազօրի եղաւ և Ասիա աքսորուեցաւ։

ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ ԴԷՄ
Քէօնթէնէի (Րումանիա) իշխանութիւնները տեղւոյն թիւրք բնակիչներուն մէջ երևան հանեցին Սուլթանին դէմ պատրաստուած գառի մը ճիւղաւորութիւնը։ Քանի մը տուներ խուզարկեցին, և շատ մը պատեւազմական հրացաններ, բէլուլներ, քարոյններ, և վտանգաւոր թուղթեր գտան։ Րումանական աստիկանութիւնը Քէօնթէնէ հասնող թրքական նաւու մը մէջ գտաւ նաեւ անտուկներով հրացաններ, որոնք ճատնեցաւ Բաթումի մէջ։

ՊԱՐՄԻՑ ԾԱՀԸ
ՎԵՀ. Ծահը Օդոստ. 3ին մեկնեցաւ Բարիզէն, ունենալով 150 հետեւորդ։ Երկաթուղիի ընկերութիւնը իր տրամադրու. թեան տակ դրած էր ինը կառք, որոնց երեքին մէջ լեցուած էին մեծաքանակ ապրանքներ։ Մեկնելէն երկու օր առաջ ՎԵՀ. Ծահը հանրային սրտաւայրի մը մէջ արեւելեան ձևով ծալապատիկ նստեցուց իր հետեւորդներէն մէկ մասը, և անոնց լուսանկար պատկերը առաւ։ Քիչ վերջ, պատելու միջոցին մի քանի տիկիններ տեսնելով անոնցմէ խնդրեց որ իր ձեռքով լուսանկարուին. տիկինները հաւանեցան, և իրենց պատկերները յիշատակ թողուցին։ ՎԵՀ. Ծահը լուսանկարէն յետոյ հասկցուեցաւ որ տիկիններէն մին էր Տիկին Րէյթթը. Լոնտոնի պարսկական գրամատան ներկայացուցիչը։

Զօրավար Արշակ Խան երեկոյթ մը տուաւ ի պատիւ Ծահին բարձր պաշտօնակալներուն։

ԱՐԱՔԱԿԱՆ ԱՊՍՏԱՄԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Արքայի հրամանատարը Ֆերիք Րէմզի բաշա այդ քաղաքին մէջ ձեռքադրուեցաւ։ Յանցանքը այն է եղբոր որ արաքական տղային շարժումին համակրութիւն ցուցած է։ Ուրիշ կարեւոր ձեռքադրութիւններ ալ կատարուեցան։ Համա և Տիպուիս, թիւրքերու դէմ ատելութիւնը կ'աւելնայ զգալապէս։

— Ճիւղաւորները տրուած լուրերուն նայելով Հոտէյտայի մէջ պաշարը սպառած ըլլալուն՝ Ֆէյզի բաշա երեք ջակատներ վտրս հանել տուաւ որ երթան լեռներուն ստորոտներէն հաւաքեն պէտք եղածը։ Արարները այս յանկարծական յարձակումին առջև փախան մինչև Պակէի բարձունքը։

Թիւրք զօրքերը այն տեղէն վերադարձան, և ստիպուեցան իրենց ճամբուն վրայ թաղելու ինչ պաշար որ կըցած էին ձեռք բերել քանի մը զինուոր մէջ։

— Հիճազի կսզմը այնպէս կը հաւատան որ Սուլթան Էմին Եմինի թուանորումէն հետոք է, որովհետեւ անիկա զաղտնապէս համարուած է Մահմադ Եմինի լաշակայի և Ասիի Էմիրներուն հետ։ Անոր դէմ կասկած կար նաեւ որ Մէքքէի և Հիճազի թիւրք կառավարիչը փախցնելու միտք ունէր։

ԿՈՎԻԼԻՍ

«Գրօշակ»-ի տուած տեղեկութիւններուն նայելով՝ Երևանի նոր կառավարիչ Իշխան Պոնարաթը երկրին մէջ խաղաղութիւնը վերահաստատելու քանի մը երեւակայական տնօրինութիւններ կատարելէ վերջը քաղաքացիական յայտնեց որ ինք ալ հայոց դէմ կառավարութեան պատրաստած ծրագիրները պիտի գործադրէ։ Թաթարներու դէմ իրենք զիրենք պաշտպանող հայ զինուորը այս պահուս երթակայ են անուր հարստահարութիւններու իշխանին հրամանով հարիւրաւոր քաղաքներ տեղաւորուած են հայ զինուոր մէջ։ Ինչպէս Եւուլա, Ուտարակ և ուրիշ շատեր, ուր ամեն տեսակ զարշիլ գործեր կը կատարեն։ Հայերուն ձեռքէն զինքները կը խեն, զանոնք խումբ խումբ կը բանտարկեն մինչդեռ թաթարները ամենէն ծանօթ աւաշակներն ու մարդասպաններն անգամ ազատ կը թողուին։

— Ալեկմայիէ Գալթունի լրագրի հաղորդուած է Ստեփան, 21 յուլիս թը-

ուակա՛նալ, որ Պաքուի թաթարին մէջ հայոց դէմ մղուած թաթարական յարձակումի մը պտհուն հարիւրաւոր հայեր լարգուած են։ Ասիկա զատ Պաքուի կէսը բացերու ճարակ եղած է։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Պէրուի թշխման վարժարանէն այս տարի ընթացաւորտ ելած 26 ուսանողներէն 11ը հայեր եղած են։ Ասանցմէ 11ը «Բոխիլ»-ի տիտղոս ստացեր են, իսկ 3ը «Գեղադոր»-ի։

— Վանէն կը հաղորդեն թէ այս վերջերս թիւրք կառավարութիւնը Պարսկաստանի վրայ օրինաւոր անցագիր տալուն բաւական թուով հայեր կը զաղթեն զէպի Պարսկաստան։

ՏԵՂԱԿԱՆ

Զորքերը թիւրք Ուրաիլիքի ազգային մը, Բուլհանէն խոհարարան, իբր 50 տարեկան, տանը պատուհանէն վար նետուելով ծանրապէս կը վիրատուրի։ և հիւանդանոց փոխադրուելէ քիչ ետքը հոգին կ'աւանդէ։

— Մեր ընթերցողներուն ուշադրութիւնը կը հրաւիրենք «Պատանի» հանդէսի և «Պատմ. Սրբեկեան խնդրոյ» գրքի ծանուցմանց վրայ՝ թերթի շորորոգ երեսը։

ՆԵՐՔԻՆ

Այստիկն շրջանակին աստիկանութիւնը փակել տուաւ արաքական քոսն սրճարաններ որոնց մէջ հաշիշ կը գործածուէր։

«ԻԵՐԹՕՆ» «ԼՈՍՍԻԵՐ»-Ի

ՁԵԼԻՆԱՅԻ ԳԱՂՏՆԻՔԸ

Խթ.

Հարկ չ'լայ ըսելու որ պէտուկները սոսկալի կերպով կոտեցան մերիներուն դէմ։ Թուով չորս հինգ անգամ աւելի էին անոնք, ոյթերին աւելի թարմ էր և զէնքերին աւելի լաւ։ Ուստի աներկիւղ վրաստահութեամբ առաջ կը նետուէին՝ հեծեալները վար բաշելու համար, այնպէս որ ճակատներ կը զարնուէին ձիերու գլխուն, սուրեր կը մխուէին ձիաւորներու որունքին, և ասոնց դաշոյնէն փշրուած նիզակներուն տեղ նոր նիզակներ կը տրուէին իրենց, և ձիերուն ներքեւ տապալակող արարներուն տեղ նոր արարներ կը վազէին։

Կոիւր այս վիճակին մէջ այնչափ երկար տեց որ մեր կտրիճները, թերեւ աւելի շուտ յաղթելու, կամ իրենց ձիերը հարուածներէ խնայելու մաքով մեքենաբար վար նետուեցան ու մխուցան գոհնէին մէջ։ Եւ այս ռազմավարութեամբ պահ մը աւելի զիրացաւ իրենց գործը։ Պէտուկներէն չորս հինգ հոգի ալ արիւնլուայ ինկան գետին և ուրիշ քանինք ալ անէճքներով ու յիշոցներով փախան գացին։ Բայց Ապուհասան ու եղբայրը իրենց զաւակներով մինչև մահ պիտի պաշտպանէին իրենց տունը այս օտարականներու դէմ, և երբ մերիները գերմարդկային ճիգերով զէպի խրճիթը մօտենալու վրայ էին՝ իրենցմէ երեքը՝ ճակատներու բուռն հարուածներէն զգայազիրկ՝ մէյակէ կողմ ինկան, և չորսը ձեռքին տասնըհինգ արաքներէ պաշարուած։

Արեւ շատոնց խոնարհած էր հորիզոնին վրայ, և կոիւր գետ կը մզուէր, ան-

ՄԻՆԿԵՐ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Կեդրոնատեղի Պրիմալ Զօթէլի դիմաց, մասնաճիւղ Նոր Պաղարի դիմաց:

Գ Ա Հ Ի Ր Է

Մ Ո Ւ Մ Բ Ի

Բարիգի 1901ի Յուլիանական տարին մէջ ՍՈՒՋԻՆ ՄՐՑԱՆԱԿ-Աշխարհի ամենէն Մեծ վարձատրութիւնը փափագողաց ձրի կը շրջուի մեր Յուլիանական տարին լոյսը:

Իւրաքանչիւր Սինգլըր մեքենայի վրայ փըն տակ այս վաճառանիշը (marque),
ՔՍԱՆ ՍԻՆԳԼԵՐ մեքենաներ սպաւոթ,
Ասեղնագործի ձրի դասեր և մեքենաները:
ձրի նորոգութիւն գնողներու տան մէջ:— Վճար.
ման դիւրութիւններ:— Սինգլըր կարի մեքենաներ
ըլ աշխարհի լաւագոյններն են: (29)

S. S T E I N

ՄԵԾ Գ Ո Ր Ծ Ա Ր Ա Ն

Ս. Շ Թ Է Յ Ն

ՀԵԹԱՅԹԻՉ Ն. Բ. ԽՅԻՎԻՆ

ԱԹԱՊԱ ԷԼ ԽԱՏՐԱ, ԷՋՊԷՔԻԷ

Ելիներու, Այրերու և Տղաքներու

ՀԱԳՈՒՍՏՆԵՐ

Գիները Չափաւոր են:

ՆԵՐՁԻՆ ՆՈՐԱԶՅԵՒՈՒԹԻՒՆ

Ելեք որական վերամբարձ (աստնաթ) տպրանքները բնակարան կը զրկուին:

ՎԱՃԱՌԱԿԱՆԱԿԱՆ ՏՈՒՆ

ՃԻՎԱՆԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

Negociants—Commissionnaires

ՊԷՅՆ - ԷԼ ՍՈՒՐԷՅՆ

Գ Ա Հ Ի Ր Է

ՅՈՒՆԻՅԵՐՈՒ ԳՕԼԷՃԻՆ ԴԻՄԱՑ

Մ Ա Ս Ն Ա Ի Ո Ր Ճ Ի Ի Ղ

ԸՄՊԵԼԻԲՆԵՐՈՒ

Jph. Etournaud & Cie

Cognac

Ժօզէֆ Էթուռնօ և Ընկ. Գօնեպր:

L. Bezagu & Cie

Bordeaux

Լ. Պէզակիւ և Ընկ.

Պոնտու:

Garnier—Chevrier

Meursault

Կառնիէ և Շըվալիէ: Մէթրօպօլ:

ԾԱԽՈՒ ԳՐՔԵՐ

Լուսաբերի խմբագրատան մէջ:

ՂԸ. ողջ

Յրանսահայ նոր Բառագիրը պատկերազարդ, Գուրտն Լուսինեան, երկու հատոր

120

History of Armenia. by Ter Gregori (Պատկերազարդ Հայոց պատմ. անգլիերէն)

15

Լուսինեան, Մելիք Ս. Դաւիթ Բէկ

5

Կիպրոս Կղզի, Բակուրան

5

Լուսաբեր Հաւաքածոյ, Ա. Պրակ,

2

Մի Տեսութիւն Կիլիկիոյ Հայկական իշխանութեան վերայ, Բակուրան

12

Քարոզներ, Բարդէն Ծ. Վարդապետ Կիլիկիականի

10

Կոլոտ Յովհաննէս Պատրիարք, Նոյն հեղինակին

13

Ծովք-Տուր և Հոռոմկայ Նոյն հեղինակին

7

Բառագիրը Հայերէնէ Քրան սերէն, Գ. Լուսինեան

60

Պատմութիւն Արեւելեան Խնդրոյ և Առաջնորդ Հայկական հարցի, Բրոֆ. Կ. Թուրան

18

ՏՔԹ. ՕՎԱՍԻԱ

Որ իր ուսումը և փորձառութիւնը ստացած է Բարիգի առաջնակարգ հիւանդանոցներուն մէջ և որ երեք տարուան միջոցին Գահիրէի մէջ բաղմամբ յաճախորդներ շահած է՝ շատ կարճ ժամանակի մը մէջ կը դարձանէ նոր սկսած կամ հինցած հոստանները, շխախտը (կուլմիլիթ), միզանցի կծկումները, փամփշտատալը (սիսթիթ) և ծննդական և միզային գործարաններու հիւանդութեանց հետեւանքները: Կը դարձանէ նաև սիֆիլիսը և մորթային հիւանդութիւնները:

Հիւանդ կ'ընդունի ամեն օր ժամը 9-12 կէս օրէ առաջ, և 3-6 կէս օրէ վերջը, իր բնակարանը Մէհմետ Ալի փողոց, Ամերիկեան գրադատաւանոցին վրան:

ՀԱՅԿԱԶԵԱՆ

ԳԻՇԵՐՈՒԹԻՎ ՎԱՐՃԱՐՍՆ

ԼՕԶԱՆ, ԶՈՒԻՑԵՐԻԱ

4րդ տարեշրջան

Լօզանի Հայ Կրթարանը առողջ և հիմնական կրթութիւն և դաստիարակութիւն կուտայ 8-20 տարեկան աշակերտներու: Ազգային կրթութիւնը տեղի կ'ունենայ հաստատութեան մէջ, իսկ եւրոպականը, մեր անմիջական հսկողութեան տակ՝ տեղական կառավարական հանրածանօթ գաղութներուն մէջ:

1905-06 ի շրջանին ձմեռուան վեցամսեան կ'սկսի Սեպտ. 1ին: Անոնք որ լեզուի կամ որ և է ճիւղի մը մէջ ակար են կրնան կանխիկ գալ և պատրաստուիլ մեկ մօտ:

Ընդունելութեան տարիք՝ 8 և 15: Վարձարանս այս տարի ալ հինգ աշակերտ պիտի ընդունի մեծ գեղջով: Կշարունակուի հաստատութեան պատկերազարդ ամսաթերթին, Գիտութեան, բաժանորդագրութիւնը:

Տնօրէն

Մ. ՆԱԼԲԱՆԴԻԱՆ

Հասցէ՝ Տարթ. Ի Գիտութիւնս Institut Armenien Lausanne, Suisse

ԳԻՏՈՒԹԻՒՆ

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ ԱՄՍԱԹԵՐԹ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ԼՕԶԱՆԻ

ՀԱՅԿԱԶԵԱՆ ՎԱՐՃԱՐՍՆԻՆ

Տարեկան 12 Քրանք

Վեցամսեայ 7 Քր.

Բաժանորդագրինը կանխիկ է Յօդուած, թղթակցութիւն և բաժանորդագրին զրկել հետեւեալ հասցէին՝ M. NALBANDIAN

Institut Armenien

Lausanne (Suisse)

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐԻՔ

LA NEW-YORK

ԱՄԵՆԱՅԻՆ ԵՒ ԱՄԵՆԱԿԱՐԵՒՈՐ

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.Ը

Զուտ փոխադարձ, հիմնեալ 1845ին

— 0000 —

Կը գործէ 82 կառավարութեանց հսկողութեան ներքին:

1903 Յունվար 1ին երաշխաւորեալ գոյքն է Քրանք 1,827,000,000

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐԻՔ 812,711 ապահովագրեալ ունի որք կը կազմեն Ընկերութիւնը որոնց կը պատկանի բոլոր շահերն 1903ին ապահովագրելոց վճարուած շահաբաժիններու գումարը Քրանք 27,670,882:

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐԻՔԻ տիեզերական բոլոր միջնա հիմա ուրիշ որ և է Ընկերութեան մը յանձնուած բոլորներէն աւելի անկաշկանդ և շահաւոր պայմանագրութիւնն է, յանձնուած օրէն սկսեալ անվիճելի է, ըլլայ զբաղման, ճամբորդութեան, մահուան տեսակներուն և պատճառին, անձնասպանութեան և միջնա իսկ պատերազմի առեւն: Տիեզերական բոլոր կ'երաշխաւորէ փոխառութիւններ երեք տարի ապահովագրին վճարելէ յետոյ առանց յետագայ ապահովագրին հաշուի առնելու, այս փոխառութեանց գումարները զատ զատ նշանակուած են բոլորին մէջ, 30 օր պայմանաժամ իւրաքանչիւր վճարման համար առանց տոկոսի, վճարումները դադարեցնելէն մինչև 5 տարի վերադառնալու առանձնաշնորհում, յետոյ ապահովագրինները 5 առ 100 տոկոսով հանգերձ վճարելով, մէկ տարեվճար ընելէ յետոյ իրաւանց կարուստ կայ: Ապահովագրութեան երկարաձգումը, բոլորին մէջ նշանակուած ժամանակամիջոցի մը համար, այնչէս որ այդ ժամանակամիջոցին մէջ եթէ մահ պատահի, ապահովագրեալ գումարը կը հատուցուի ամբողջութեամբ, առանց հաշուի առնելու անվճար մ'նացած ապահովագրինները:

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐԻՔ 4 առ 100 տոկոսաբեր պայման ալ ունի, որ աշխարհի մէջ ցարդ գտնուած պայմաններէն ամենէն աւելի նպատաւորն է: Աւելի մանրամասնութեանց համար գիմել «Լուսաբեր» խմբագրատունը

ՏՕՔԹ. Ի. ՏԵՄԻՐՃԵԱՆ

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

ՇԱՐԱ ՔԱՄԵԼ, ԹԻԻ 3, ՇԵՓԸՐՏՍ ՀՕԹԵԼԻ ԴԻՄԱՑ

Կը գործանէ տկուայի և լինտերու ամեն տեսակ հիւանդութիւններ, ելեքտրական և ուրիշ միջոցներով, ըստ նորագոյն և կատարելագործեալ գրութեանց:

Կը պատրաստէ ոսկիէ տկուաներ և կամրջակներ (travaux aux ponts et couronnes) որոնք առանց արհեստական քիմիքի և առանց ամրացուցիչ թելի (crochet) կ'ապահովեն արհեստական տկուաներու տոկունութիւնը և տեսականութիւնը:

Նոյնպէս՝ կը պատրաստէ քառուէ լինտերով տկուաներ, և առանց ցաւի կը քաշէ վնասուած տկուանները, լինտերու կամ ընդհանուր շիջբու վայրկեանական թմբութեամբ:

Թաճախորդներ կ'ընդունի ամեն օր, առտուան ժամը 9էն—իրիկուան 6ը:

ՊԱՏԱՆԻ

Chigwell, London.

Պատկերազարդ ամսաթերթի իւրաքանչիւր թիւի մէջ 10-12

պատկերներ կը գտնուին, աղոց համար խիստ հետաքրքրական:

Գին երկուք ու կէս Շիլին:

Երկուքն ալ կրնան ստացուիլ «Լուսաբեր» խմբագրատունէն:

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԽՆԴՐՈՅ ԵՒ

ԱՌԱՋՆՈՐԴ ՀԱՅԱԿԱՆ ՀԱՐՑԻ

2 Հատոր, 676 էջերէ բաղկացեալ:

Գիմել՝ Prof. G. Thomaian

Chigwell, Essex.

Գին փոստի ծախքով երեք ու

կէս Շիլին: